

Péter Éva

SEPRÓDI JÁNOS ZENEI HAGYATÉKA

Kétszáz éves a kolozsvári intézményes zeneoktatás. A kerek évfordulóra készülve kiállítás nyílt augusztusban Kolozsváron, az Akadémiai könyvtár előcsarnokában, ahol az 1819-ben megalakult *Muzsikai Conservatorium* tárgyi emlékeit tekinthették meg a látogatók. A pannók bizonyossága szerint Európában az elsők között volt ez a zenei intézmény. Létrejöttét Bánffy György (1746-1822) kormányzó támogatta. Két jelentős igazgatója Ruzitska György (1786-1869) és Farkas Ödön (1851-1912) volt. A konzervatórium híres diákjai között volt Brassai Sámuel (1800-1897), az utolsó erdélyi polihisztor, Bartalus István zenetörténész (1821-1899), Kacsóh Pongrác zeneszerző (1873-1923), Seprődi János zenetörténész és folklorista (1874-1923), Székelyhidi Ferenc operaénekes (1885-1954), Delly Szabó Géza zeneszerző (1883-1961) és sokan mások. Előadásomban a 95 éve elhunyt Seprődi életútját, munkásságát ismertetem: zeneszerzői, zenepedagógiai, zenekritikusi, egyházzenei és népzene kutatói tevékenységét.

Életrajzi adatok

Kibédén, Maros megyében született 1874. augusztus 15-én¹. A népes, nyolc gyermekes székely család szűkös anyagi helyzetben élt, ezért az elemi iskola elvégzése után szülei nem gondoltak továbbtaníttatására. Tanítója, a népmegyűjtő Ősz János javaslatára azonban 1885-ben Seprődi a székelyudvarhelyi református kollégiumba kerül. Szorgalmasan tanul, jutalompénzéből még szüleit is támogatja. Itt ériik őt az első zenei benyomások: énekel a kollégium kórusában, szinte lopva megtanul hegedülni osztálytársa hangszerén, tagja a kollégium zenekarának. Látva jó előmenetelét, zenei tudását, középiskolai tanulmányainak két utolsó évében az egyházi ének és zeneelmélet tanításával bízza meg őt a tanári kar.

Az irodalom területén is sikereket ér el: *Mohács* című dolgozatával második díjat nyer az *Iffjú Magyarország* folyóirat pályázatán. 1894-1898 között magyar, valamint latin nyelvi és irodalmi tanulmányokat végez a kolozsvári egyetem bölcsészkarán. Ezt követően a kolozsvári református kollégium magyar és latin nyelv tanára lesz, ugyanakkor ének- és zeneórákat tart, valamint a könyvtár, az önképzőkör, az ifjúsági olvasóegylet munkáját irányítja. Bekapcsolódik

¹ A Seprődi János életét, munkásságát bemutató adatokat Benkő András írásaiból vettem át.

a város irodalmi, színházi életébe, kritikát ír. Irodalmi próbálkozásai között tartjuk számon *A testvérek* (1895) című három felvonásos népszínművét, *A híres jövendőmondó* (1901) című öt felvonásos népies bohózatát,² népies hangú költeményeit, melyek megrajzolják a valódi falusi életet. Elemzi Ady költészetét, népzenei és néprajzi szempontból vizsgálja az összefüggéseket Petőfi művei és a magyar népdal között.³ Petőfi verseinek megzenésítését elmarasztalja a népzene értékes anyagával szemben.

1907-ben a Kolozsvári Zenetársaság tagjának választják. A konzervatórium különböző bizottságainak munkájában is részt vesz. Aktívan zenél: kamarazenei együttesben másodhegedűs, majd brácsás.

A világháború után a zenei élet vizsgálata mellett az anyanyelvű oktatás megszervezésének kérdése foglalkoztatja. A parasztság neveléséért harcol.

Haláláig, 1923-ig szorgalmas, becsületes nevelőmunkát végez. Elismeréssel emlékeznek rá pályatársai: „Tanári munkájában komoly és aggodalmas gonddal törekedett arra, hogy kitartó munkálkodásra képes, tiszta gondolkodású és törhetetlen jellemű ifjúságot neveljen. Ebben alapos tudásával, jellemével és egész életével maga mutatta a követendő példát.”⁴

Zeneszerzői tevékenysége

Jókai novellája alapján háromfelvonásos operát ír *Petki Farkas leányai* címmel. A fiatalkori mű 1901-ben készül el. 1912-ben komponálja *Kotsonya Mihály házassága – Omnia vincit amor* és *Bakhusz kísérőzenéjét*.

Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület kérésére saját népzenei gyűjtéseiből készít feldolgozást férfikari együttes számára. A kötet címe: *Eredeti székely dalok*. Az 1900-as évek eleji felkérésre Seprődi gyors válaszát bizonyítja a feldolgozások első, 1903-ban készült, kéziratban maradt előszava. Ebben Bartók és Kodály elveivel egyezően, a népdalok zenei értékét és ezek műzenére való pozitív hatását hangsúlyozza: „Most még e dalok csak a nép száján és a vályogvető falusi muzsikus hegedűjében élnek, de erősen hiszem, hogy nem is olyan sok idő múlva ezekhez fog fordulni a nagyközönség ízlése, mert bennök az érzés erősebb, mélyebb és változatosabb, mint a Dankó-félékben.”⁵

² A bohózat címének más változata: *A két góbé*.

³ Petőfiről írja: „...a népköltészet egyszerű, természetes báját minden elődénél és utódánál szebben tudta kifejezni dalaiban.” In: *Petőfi és a magyar népdal*, Pásztortűz, VII., 2. k. 729-733.

⁴ *In memoriam*. A kolozsvári református Kollégium évkönyve az 1922-23. iskolai évre. Kolozsvár, 3-4.

⁵ *Előszó az Eredeti székely dalok című kötethez*, 1903, kézirat.

Zenepedagógiai tevékenysége

Foglalkoztatja az énekoktatás kérdése. Több éves tanítási tapasztalatra támaszkodva megírja a református gimnáziumok énekoktatási tervezetét. Hangsúlyozza a középiskolai kötelező zenei oktatás bevezetésének szükségességét.⁶ Fontosnak tartja a zenei ismeretek alapos elsajátítását, mely megalapozza az iskolai ének- és zenekarok munkáját, és neveli a zenehallgató közönséget. Egységes zenetanterv elkészítését szorgalmazza, mely tartalmazza az alsó osztályokban a hangjegyírás és olvasás gyakorlását, a felső osztályokban pedig az összhangzattani, formatani, zenetörténeti, hangszerismereti kérdések elsajátítását, a magyar zenetörténet megismerését.

A Közköztudatos Minisztérium hivatalos tankönyv-bírálója. A relatív szolmizációknak⁷, mely abban az időben az abszolút módszer mellett alternatív lehetőségként szerepelt a tankönyvekben, nem ismeri fel gyakorlati előnyeit, de javasolja annak kipróbálását és az eredmények mérlegelését. Írásaiban a népdal szerepét hangsúlyozza az iskolai zeneoktatásban.⁸ Kiemeli a gyermekmondókák szerepét a korai képességfejlesztésben, a tandalok mellőzését javasolja.⁹ Tankönyvsorozat szerkesztésével bízzák meg. Ebből elkészül a középiskolák I-II osztályának az énekeskönyve, a III-IV osztályos tankönyv vázlat. Kigondolja az V-VIII osztályos tankönyv szerkezetét, de csak a fejezet-címek megjelöléséig jut el. Elkészült tankönyveiben a népdal mellett helyet kap a klasszikus zene, az olvasási készség fejlesztésére egy- és kétszólamú gyakorlatokat közül.

A adatokat gyűjt egy zenei lexikon megírásához. Nevelő jellegű ifjúsági előadássorozaton, zenetörténeti hangversenyeken vázolja a magyar zene fejlődésének történetét.¹⁰ A Kolozsvári Szabad Iskola előadásain a zene eredetéről és társadalmi szerepéről értekezik.

⁶ „Zenei nevelés nélkül a legaraválóbb sem juthat el tovább a ritmus és melódia megérzésénél. A zenei érzék nevelésének tehát nemcsak akadálya nincs, de annak elmulasztása fogyatékoságot, durvaságot és ízléstelenséget szül.” *A középiskolai énektanítás, Magyar Paedagógia*, Budapest, 1909, 289-296.

⁷ A relatív módszer korai népszerűsítői Erdélyben: Sándor Domokos és Kecskés Ernő.

⁸ „Minden egyén (gyermek és felnőtt) az általános emberi fölfogáshoz csak a maga speciális nemzeti mivoltán keresztül érezheti meg, s az általános emberi fölfogáshoz csak a maga különleges helyzetének megértése után juthat el, mert a fejlődésnek ez a természetes útja...” *A népköztudatos énektanítás főbb kérdései, Néptanítók lapja*, Budapest, 1909.

⁹ *A középiskolai énektanítás*, In: *Magyar Paedagógia*, Budapest, 1909, XVIII, 289-296; 349-357.

¹⁰ Az előadások zenei anyagát bemutató kórusokat Csipkés Ilona, Zsigmond Ferenc készíti fel; a zenekari darabokat a kolozsvári katonazenekar játssza Borsay Samu vezetésével; a kamarazene-számokat diákok adják elő.

Egyházzenei tevékenysége

A kolozsvári református kollégium énektanáraként Seprődi tisztában volt az-
zal, hogy a református egyház zenei anyagának megújítása égető feladat. Bő
két és fél évtizedes előkészítő munka nyomán, 1903-ban, próba-énekeskönyv
jelent meg Budapesten, melynek anyagát átvizsgálva kimutatja annak tar-
talmi, nyelvi, zenei problémáit. Bírálataival a próbaénekeskönyv anyagának
jobbítását célozza. Filológus szemmel legelőször a szöveget vizsgálja: ért-
hető és helyes nyelvi megfogalmazást vár el; igényes a szöveg és dallam rit-
mikai egyezésének tekintetében. A zenei elemzés nyomán bírálja az évszáza-
dos dallamtorzulások fennmaradását, a ritmikai egyhangúságot, a helytelen
ütembeosztásokat, a felütéses kezdés eltörlését, a tempójelzés hiányát, a mel-
lismák mellőzését, az egyházi hangnemek dúr-moll hangnemekre való cseré-
jét. Bírálata nyomán a próbaénekeskönyvet elvetik, és csak 1916-ban jelenik
meg a második próbakiadás, Baltázár Dezső püspök, Szügyi József és Sep-
rődi szerkesztésében. Az új énekeskönyv végül Debrecenben jelenik meg
1921-ben.

Időközben Erdélyben is énekeskönyvszerkesztői munkát végez, melynek
nyomán 1908-ban új erdélyi református énekeskönyv születik. Ez kilenc fe-
jezetbe csoportosítja az előző, 1837-es énekeskönyv törzanyagának legis-
mertebb és leghasználatosabb énekeit, a 10. fejezetbe pedig új énekeket¹¹
vesz fel, nem folytatólagosan, hanem 1-től újra számozva. A 11. fejezetbe 33
zsoltsárt sorol.¹² 64 új éneket közül, de sajnálatos módon kihagy régi, értékes
énekeket.

Egyházzeneivel kapcsolatos írásaiban a korálkönyvben közölt, dallamsor-
rok közötti interlúdiumok kérdése, a kántori állások javadalmazása, a gyüle-
kezet egyházzenei nevelésének fontossága foglalkoztatja.

¹¹ Az új énekek a Fejes István vezette énekügyi bizottság *Próbaénekeskönyvéből* (1903), továbbá Fejes István: *Gyűjtemény a Magyarországi Református Egyház megújítandó énekeskönyvéhez* (Sárospatak 1901), valamint *Előmunkálatok a Magyarországi Református Egyház megújítandó énekeskönyvéhez* (I-VII füzet, Sárospatak 1890-1903) című kiadványokból származtak. Ezek: *Alleluja, alleluja, feltámadt...Búcsút vennem, el kell mennem...Búsan zúgnak a harangok...Egyedüli reményem...Én Istenem, tudom meghalok...Gondviselő jó Atyám vagy...Hatalmas Úr mért látogatsz...Ím nagy Isten most előtted...Krisztus én életemnek te vagy reménysége...Megáll az Istennek Igéje...Megyek síromba...Mennyben lakó én Istenem...Mi mindnyájan csak elenyészünk...Ó Úr Jézus mennyi bánat...Örök Isten merre, merre vagy...Sirasd meg, sirasd meg...Szomorúan sóhajt szívünk...Térj magadhoz drága Sion.*

¹² Az énekeskönyv szerkezete: I Invocatiók. II Vasárnapi énekek. III Köznapi énekek. IV Bűnbánati énekek. V Ünnepi énekek. VI Katechizmusi énekek. VII Úrvacsorai énekek. VIII Alkalmi énekek. IX Temetési énekek. X Új énekek (1 invocatiók, 2 vasárnapi-, 3 köznapi-, 4 bűnbánati-, 5 ünnepi-, 6 úrvacsorai-, 7 alkalmi-, 8 temetési énekek). XI Zsoltsártok.

Zenetörténelési tevékenysége

Zenetörténelési jellegű írásainak tematikája változatos. Tudományos szinten vizsgálja a magyar zene történelének kérdéseit. Több éves beható elemzés nyomán 1909-ben két tanulmánya jelenik meg a *Kájoni – kódexről*.¹³ A tudományos igényvel megírt munka tartalmazza Kájoni életrajzi adatait, műveit, a gyűjtemény leírását, történelét, megfejtje a kódex hangjegyírását, dallamátírást eszközöl öt vonalas vonalrendszerre. Mindezek alapján később tudományos forrásként használják. Értekezést ír a *Batthyány-kódexről*.¹⁴ *Feladatok a magyar zene körül* című tanulmányában¹⁵ a zenei élet akkori nehéz helyzetére mutat rá és különösen a vidéki viszonylatban jelentkező problémákra: jól képzett zenetanárok vagy tudományos zenei folyóiratok és zeneírás hiánya; alacsony színvonalú koncertek, operaelőadások.

Kritikusként¹⁶ hangversenyek műsorát ismerteti, bírálja a színházi előadásokat, helyteleníti a közönség elfogadó magatartását a középszerű teljesítmény iránt, új tehetségek fejlődését követi.

Könyvekről ír bírálatot: többek között Bartalus István népdalgűjteményéről, Fabó Bertalan,¹⁷ Drumár János,¹⁸ Ábrányi Kornél munkájáról.¹⁹ A magyar zenetudomány akkori elmaradottságát ostorozza, de az elvégzendő

¹³ „Elsőként fejtette meg, ma is érvényes tudományos szinten a Kájoni-kódexet, s közzé is tette anyagának jelentős részét.” Benkő András, *Seprődi János, a zenepedagógus*, In: Korunk, 1972/5, 689. A két dolgozat címe: *A Kájoni-kódex dallamai. Adalékok a magyar zene történeléhez a XVII. századból*. Akadémiai Értesítő, Budapest, XX., 1909, 61-70. *A Kájoni-codex irodalom- s zenetörténelési adalékai*, In: *Irodalomtörténelési Közlemények*, XIX, Budapest, 1909. A tanulmányhoz dallampéldákat és fotókópiákat csatol (129-146, 282-301, 385-424 lap).

¹⁴ *A Batthyány-kódex jelentősége* – tanulmány, mely az Erdélyi Múzeum Egyesület Gyulaféhérváron tartott vándorgűjlesztésén hangzott el és megjelent az Erdélyi Pál szerkesztette emlékkönyvben, Kiadó: EME, Kolozsvár, 1913, 132-140.

¹⁵ A kolozsvári zenekonzervatórium igazgató-választmányának megbízásából készítette *Emlékírat a magyar zene ügyében* című írását. *Feladatok a magyar zene körül* címmel a tanulmányt a *Budapesti Szemle* 1906 májusában közölte (214-263 lap). Az írás legvitatottabb része az, amelyben Liszt Ferenc tevékenységét okolja azért, hogy a Zeneakadémia magyarul nem tudó tanárai idegen szellemben nevelik az eljövendő nemzedék zeneszerzőit, muzikusait.

¹⁶ Tóth Sándor, *Seprődi és Versenyi - kritikusok egymásról*, In: Kolozsvári Tűkör, VIII., 1920, 30. sz., 3-5. „Általában csöndes embernek ismertem Seprődit, de az utóbbi időkben megváltozott ez a véleményem róla, kritikái csöppet sem simogatnak, keményen megmondja bennük a magáét, s néha oda üt, ahol csakugyan fáj az embernek.”

¹⁷ *A magyar népdal zenei fejlődése* című könyv bírálatát közölte: Erdélyi Múzeum, XXV., 1908, 293-327.

¹⁸ *Zenetörténelési zeneiskolák, magántanulás s a művelt közönség használatára* című könyv bírálatát közölte: Erdélyi Múzeum, XXVII., 1910, 396-405.

¹⁹ *A magyar zene a XIX. században* című könyv bírálatát közölte: Erdélyi Múzeum, XVIII., 1901, 106-108.

kutatási feladatok irányát is jelzi. Kiemeli Bartók érdemeit az új magyar műzene megteremtésében: „E tekintetben kétségtelen, hogy a legzseniálisabb magyar zeneköltő, Bartók Béla jár helyes úton, aki a paraszti népdalból indulva ki olyan eredeti és megkapó művészi formába tudja önteni a primitív népzenei motívumokat, hogy azok a legkényesebb koncertigényeket is kielégítik, anélkül, hogy eredeti magyar népi jellemükből kivetkőznének.”²⁰

Népzene kutatói tevékenysége

Tudományos munkája a népzene kutatás területén 1901-ben indul. Első gyűjtéseit szülőfalujában, Kibédén kezdi,²¹ majd az Erdélyi Múzeum Egyesület bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi szakosztályának tagjaként az egyesület tudományos ülészekén mutatja be. A 72 lejegyzett dallamot *Maros-széki dalgyűjtemény* címmel az *Ethnographia* folyóiratban, nyolc részben közli. A megbízható adatközlésen túl számos helytálló elméleti-módszertani magyarázatot és kitűnő megfigyelést foglalt írásba.²² Legsürgősebb feladatként a tudományos céllal és módszerrel végzett népzene gyűjtést nevezi meg.²³

A népzene kutatásának fontosságát *Emlékirat a magyar zene ügyében* című írásában is hangsúlyozza: „Minden ütem, melyet a nép szájáról lejegyeznek, tisztázni fogja a levegőt, oszlatni fogja a sötétséget... vagyis készíteni fogja a talajt az eljövendő magyar művészet számára.”²⁴

²⁰ *A magyar klasszikus zene problémája*, In: Napkelet, II, 1921, 830.

²¹ „A kibédi születésű kolozsvári tanár Bartók és Kodály előfutáraként már 1901-ben közölt maros-széki népzene gyűjtéséből. Megfogalmazta az együtt élő és szomszédnépek népzeneje tanulmányozásának fontosságát, hangoztatta a népzene gyűjtés fontosságának szükségszerűségét.” Benkő András, *Seprődi János, a zenepedagógus*, In: Korunk, 1972/5, 689.

²² A későbbi falumonográfiák elődjének tekinthető. Fontos megfigyelései: az adatközlők nem alkalmazkodnak a temperált hangszerek hangmagasságához; a dallam és szöveg közül a második variálódik inkább; éneklés közben a nyelvjárási sajátosságok elmosódnak; fokozatosan feledésbe merülnek a népballadák, de a katonadalok és szerelmi dalok nem; a dalok éneklése csak a fiatalok számára jellemző. Lásd: Almási István, *A népzene kutató*, In: *Seprődi János válogatott zenei írásai és népzenei gyűjtése*, szerk. Almási István, Benkő András, Lakatos István, Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1974, 66.

²³ A XIX. század folyamán számos kezdeményezésről lehet tudni a népzene föltárására vonatkozóan. Pálóczi Horváth Ádám, Almási Sámuel, Füredi Mihály, Mátray Gábor, Bartalus István, Kiss Áron, Vikár Béla munkássága kiemelendő. A kéziratok gyűjtemények és a kiadványok egy részében a népdalok zongora vagy gitár kísérettel szerepelnek. A népdal fogalmának világos tisztázása nélkül azonban népies műdalok és idegen műzenei darabok kerültek a gyűjteményekbe. A tudományos módszerek alkalmazása nélkül a dallamok lejegyzése is hibás, hiányos.

²⁴ 44-45 old.

Kezdő gyűjtőként ellenezte a fonográf használatát. Az volt a véleménye, hogy az énekes adatközlőket feszélyezi a szokatlan eszköz. Elismerte viszont hasznát a hangszeres dallamok rögzítésekor. Kezdetben az úgynevezett visszaemlékező gyűjtés módszerét használta: gyermek és ifjúkorában hallott népdalokat kottázott le. Az újonnan hallott és lejegyzett dallamok esetében a gyűjtés adatait is rögzítette. A dallamokat előbb megtanulta, majd otthon hegedűje segítségével lekottázta. Rendkívül precíz volt a tempók jelzésében, metronómot használt. A dallamokat szöveg alapján kívánta csoportosítani: epikai, lírai, drámai csoportba. Hangsúlyozta annak fontosságát, hogy a rokon népek dalait megismerjék.²⁵ Véleménye szerint ez vezethet a jellegzetes, sajátos vonások felismerésére.

A népzenekutató Seprődi diákjait is mozgósítja, évről-évre pályázatot hirdet gyűjtő munkára: „30 korona jutalomban részesül az, aki valamely falu népköltési termékeit lehetőleg teljesen összegyűjti. Kívánatos a gyűjtemény műfaji elrendezése, s előnyben részesül az, aki az énekelt szövegek dallamait is lejegyzi.”²⁶ Kutatja a marosszéki énekmondók életét. Halaszthatatlannak tartja a szomszéd- és a keleti rokon népek zenéjének vizsgálatát, a kölcsönhatások tanulmányozását. Sztripszky Hiador felkérésére Máramaros-ban kárpátukrán népzene gyűjt.²⁷

10 évig tartó gyűjtő munkája alatt 12 helységről háromszáznál több szöveges népdalt és hangszeres darabot gyűjt. Műfaj szerint csoportosítja, majd 1911-ben kéziratos kötetbe foglalja ezeket *A magyar nép dalai és dallamai* címmel. Ugyanazon év októberében dr. Sebestyén Gyula, a Magyar Néprajzi Társaság elnöke értesíti Seprődöt, hogy Bartók és Kodály gyűjtései mellett tervezi az ő gyűjtéseinek rendszeres közlését is. A terv nem valósult meg.

1914-ben *Eredeti székely dalok* címmel Kolozsváron jelenik meg kétezer példányban egy kötetnyi népdala, saját feldolgozásában.²⁸ Célja: megújítani a műzenét. A feldolgozásra szánt dallamokat székelyföldi gyűjtéséből való-

²⁵ „Ezekre eddig nemigen fordítottak gondot, pedig ezek mondják meg, mit tartunk a magyar zenéből eredeti vonásnak és mi az átvétel.” *A hazai kis oroszok között*, Erdélyi Lapok, I., 1908, 12.

²⁶ Az idézet a kollégium 1902-1903 évi értesítőjében olvasható. A három legjelesebb népdalgyűjtő diák: Bogdán János, aki Magyargyerőmonostoron, Kocsis Lajos, aki Felsőtőkön gyűjtött, valamint Seprődi fia, János, aki besorozott társaitól katonadalokat gyűjtött. Jékely Lajos, azaz Áprily Lajos is dicséretet nyert népköltési gyűjteményével.

²⁷ Hengerre rögzíti a hangfelvételeket. Van közöttük kolomejka (orosz-rutén tánc), voloszjka (román tánc), zsidovszkij (zsidó dallam) és számos lakodalmas ének. A kárpátukránokat kisorozoknak vagy ruténoknak nevezték.

²⁸ Az Erdélyi Irodalmi Társaság már az 1900-as évek elején tervezte közreadni Seprődi népdalgyűjtéseinek saját maga által készített feldolgozását. Seprődi a kötet előszavát 1903-ban meg is írta. A terv csak 1914-ben valósult meg.

gatta. Van közöttük Kibéden, Székelyudvarhelyen, Sóváradon, Déscic-hegyen, Szombatfalván és Pálfalván gyűjtött. Műfaji szempontból nagyon változatos az anyag. Van benne szerelmi dal, népballada, katonadal, csüfölgő, tréfás- és gúnydal, betyárdal, bujdosó- és rabének, keserves, bordal, mulatónóta és népies műdal. Stílusréteg tekintetében a feldolgozott anyagban találunk ötfokú régi stílusú dallamot, hétfokú dallamot, új stílusú dallamokat, műzenei és idegen eredetű dallamokat. Férfikari alkalmazásukkal szélesebb körben való elterjedésüket kívánta megvalósítani Seprődi.

A feldolgozás során felismerte, hogy eltérhet a klasszikus törvényektől,²⁹ a dūr-moll rendszer elsődleges használatától. Így a kompozíciók közül néhány népi hangsorban mozog. Pl. dūr módusban található a *Rózsa Sándor Bársony lovát nyergeli* kezdetű ötfokú népballada, a *Jaj Istenem, te tudod* kezdetű ötfokú gúnydal, a *Ha meguntad rózsám* kezdetű népies műdal, az *Elment az én uram* kezdetű ötfokú szerelmi dal feldolgozása. Bővített kvartus dūr hangnemben szerepel a *Sárga virág, ha leszakasztanálak* kezdetű ötfokú szerelmi dal feldolgozása és fríg módusban szerepel az *Iszom a bort* kezdetű ötfokú mulatónóta, valamint a *Fiátfalvi halastóba* kezdetű hétfokú keserves feldolgozása.

A dallamok eredeti formáját megőrizve, többnyire egyszerű, homofon szerkesztési módot alkalmaz. Hogy miért törekedett az egyszerűsége? Saját bevallása szerint: „...kerülni kívántam minden olyant, ami ez egyszerű népi eredetű dalok eredeti sajátosságait és az azokból folyó hangulatot meghamisítaná.”³⁰ Nem átdolgozásokat kívánt komponálni, hanem átírásokat, egyszerű dalárdák számára.

Seprődi zeneszerzői eszközként használja a variálást a dalok második, harmadik szakaszának feldolgozásánál. Látható egy-egy mű elején unisono kezdés, a feldolgozás végén orgonapont használata. Igen ritkán alkalmaz imitációt, de ezt nem viszi tovább következetesen, hanem akkordikus zenei anyagba vezeti át. A szólamok között gyakran tercelés, ritkábban hosszabb ideig tartó ellenmozgás látható. Mindig az egyes szólamok dallamosságát kívánta szolgálni. Harmonizálásakor többnyire főfokokat használ. Ritkábban mellékfokok, megfordítások, átfutás, váltás látható.

²⁹ „Nem írtóztam néhány tiltott menettől sem, mert ezek darabossága, úgy tetszett nekem, mintha e dalokban nem annyira darabosság, mint inkább jóleső szokatlanság és erőteljesség volna.” *Előszó az „Eredeti székely dalok” című kötethez*, 1903, 4.

³⁰ Lásd: *Előszó*, In: *Eredeti székely dalok*, Gyűjtötte és férfikarra alkalmazta Seprődi János, Kiadja az Erdélyi Irodalmi Társaság, Kolozsvár, 1914, 4.

Összegzésként elmondható, hogy régi zenei emlékeink feltárásával, a református egyházi ének archaikus dallamvilágának kutatásával és népszerűsítésével éppúgy érdemes munkát végzett, mint a székely népdalok gyűjtésével és művészi feldolgozásával, a magyar népdal történelmi rétegződésének vizsgálatával. Benkő András kolozsvári zenetörténész szavait idézve: „...a Bartók és Kodály nevével fémjelzett modern népzene tudományának egyik előharcosa lett.”³¹ Élete, munkássága méltó a megismerésre, elismerésre.

Bibliográfia

- Almási István: *A népzene kutató Seprődi János*. In: Almási István: *A népzene jegyében*. Válogatott írások. Kolozsvár, 2009.
- Benkő András: *Mit jelent nekünk Seprődi János munkássága?* Művelődés, 1958/3.
- Benkő András: *Seprődi János, a zenepedagógus*. Korunk, 1972/5;
Eredeti székely dalok, Gyűjtötte és férfikarra alkalmazta Seprődi János, Kiadja az Erdélyi Irodalmi Társaság, Kolozsvár, 1914.
- In memoriam*. A kolozsvári református Kollégium évkönyve az 1922-23. iskolai évre. Kolozsvár.
- Seprődi János: *A hazai kis oroszok között*, Erdélyi Lapok, I., 1908.
- Seprődi János: *A középiskolai énektanítás*, Magyar Paedagogia, Budapest, 1909.
- Seprődi János: *A magyar klasszikus zene problémája*, Napkelet, II, 1921.
- Seprődi János: *A népiskolai énektanítás főbb kérdései*, Néptanítók lapja, Budapest, 1909.
- Seprődi János: *Feladatok a magyar zene körül*, Budapesti Szemle, 1906 május.
- Seprődi János válogatott zenei írásai és népzenei gyűjtése*, szerk. Almási István, Benkő András, Lakatos István, Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1974.
- Tóth Sándor: *Seprődi és Verzenyi - kritikusok egymásról*, Kolozsvári Tükör, VIII., 1920.

³¹ *Seprődi János válogatott zenei írásai és népzenei gyűjtése*, szerk. Almási István, Benkő András, Lakatos István, Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1974, 55.